

Hvor blev den postprocessuelle arkæologi af ?

Mens postprocessuel arkæologi efterhånden vinder indpas i videnskabelige produktioner er den teoretiske retning nærmest usynlig, når det kommer til danske museers udgravningsvirksomhed. Hænger vi her stadig godt og grundigt fast i processual arkæologi? Og har postprocessuel arkæologi overhovedet noget at tilbyde feltarkæologen?

I dette tema sætter vi fokus på de teoretiske fundamenter for vores udgravningspraksis. Temaet tager sit afsæt i de ”Retningslinjer for udformning af udgravningsberetninger”, der er fulgt i kølvandet på Kulturarvsstyrelsen og Det Arkæologiske Råd. Beretningen er – foruden genstande, fotos og optegnelser – naturligvis det synlige udbytte af enhver udgravning. Derfor må beretningsvejledningen være udtryk for hvilke forskningsmæssige, herunder teoretiske, krav, der stilles til en udgravning anno 2005.

Et blik på indholdsfortegnelsen i ”Retningslinjer for udformning af udgravningsberetninger” viser, at vejledningen i høj grad fordrer processuelle dyder: ved at angive oplysninger om årsag til udgravningen, økonomien, ansatte, topografi, målesystem og metode fører alle udgravninger til et ”resultat”. Udgravningen anses i høj grad som succesfuld, hvis oplysningerne kan verificeres naturvidenskabeligt (mål, antal og topografi). Kun to linjer i den 8 sider lange vejledning opfordrer til noget ikke målbart, nemlig til diskussion: ”Afsnittet afrundes med en diskuterende sammenfatning af udgravningens samlede resultater og de enkelte anlægs/konstruktioners relationer i tid og rum.”. Denne diskuterende sammenfatning er det tætteste vejledningen kommer på reflektive overvejelser, som i postprocessuel arkæologi opfattes som væsentlige. Vi graver øjensynligt stadig efter ”objektive” data, og negligerer dermed de subjektive refleksioner.

Kommentar

Indholdsfortegnelsen i en beretning, der lever op til vejledningen, indeholder megen data og få spørgsmål og emner til diskussion.

Citat

Indholdsfortegnelse

Abstract	#
Undersøgelsens forhistorie	#
Administrative data	#
Øvrige data	#
Topografi, terræn og undergrund	#
Målesystem	#
Udgravningsmetode	#
Undersøgelsens resultater	#
Fremtidigt arbejde	#
Anlægsliste	#
Anlægsbeskrivelse	#
Fundliste	#
Fundbeskrivelse	#
Tegningsliste	#
Fotoliste	#
Liste over måledata	#
Liste over naturvidenskabelige undersøgelser	#
Matrix	#

Fra Kulturarvsstyrelsens *Retningslinjer for udformning af udgravningsberetninger*

Hænger vi fast i troen på, at en subjektiv tilgang til materialet er uvidenskabelig? Eller har vi indset, at det subjektive er en uundgåelig præmis i al erkendelse? Kan man forestille sig en postprocessuel udgravningsberetning? En der supplerer den nuværende med afsnit som: "Mulige fortolkninger", "Perspektivering og refleksion", hvor man fx kan overveje hvilke nye forsknings-spørgsmål som udgravningen sætter på dags-ordenen – eller hvad med et afsnit som: "Dialog med offentligheden/ besøgende"?

Er det muligt, at fagligt forsvarlige udgravninger ikke munder ud i "resultater" men i forslag, nye fortolkninger og nye spørgsmål til materialet? Spørgsmålet er, om de udgravninger, vi udfører, stadig som udgangspunkt er processuelle? Eller om de postprocessuelle teorier trods traditionen har fundet fodfæste i den praktiske udførelse af dansk arkæologi? Arkæologisk Forum har bedt tre museumsansatte arkæologer svare.

Redaktionen

Kommentar

Ifølge *Retningslinjer for udformning af udgravningsberetninger* fører udgravninger til resultater. Resultaterne skal helst være målbare. Kun to linjer i den 8 sider lange vejledning opfordrer til noget der ligner postprocessuel refleksivitet: "Afsnittet afrundes med en diskuterende sammenfatning af udgravningens samlede resultater og de enkelte anlægs/konstruktioners relationer i tid og rum.". Vi må konkludere at vejledningen er processuel i sit teoretiske fundament.

Citat

Undersøgelsens resultater

Afsnittet indledes med en opgørelse over det antal kvadratmeter, som blev undersøgt på den pågældende lokalitet. Endvidere skal angives en vurdering af, hvor stor en del af lokaliteten, der er undersøgt.

Afsnittet skal rumme et resumé af udgravningens resultater med opregning af antal konstruktioner og anlæg, fordelt på de enkelte anlægstyper (f.eks. 7 treskibede huse, 4 murede kældre, 8 brønde, 5 koge-gruber, 124 stolpehuller, 6 jordfæstegrave etc.). Dateringen på de enkelte anlægsgrupper må gerne anføres.

Sammenfatningen af undersøgelsens resultater skal give en oversigt over *alle* lokalitetens kronologiske faser fra senglacaltiden til nyere tid. Her bør det tilstræbes, at dateringerne er så specifikke som muligt (altså ældre romertid i stedet for ældre jernalder, 1400-tallet i stedet for senmiddelalder etc.).

Indledningsvis nævnes antallet af fundnumre. Der gives en oversigt over grupper af genstandsfund fra lokaliteten med fremhævelse af de vigtigste (snævert daterbare) genstande. Husk henvisning til fundnummer og anlægsnummer.

Resultatet af evt. naturvidenskabelige undersøgelser incl. dateringer indføres i afsnittet med henvisning til relevante rapporter.

Afsnittet afrundes med en diskuterende sammenfatning af udgravningens samlede resultater og de enkelte anlægs/konstruktioners relationer i tid og rum.

Fra Kulturarvsstyrelsens *Retningslinjer for udformning af udgravningsberetninger*

NB! Se også Faktaboksen i dette nummer af Arkæologisk Forum side 25.